

korištenje rezultiralo radom koji predstavlja značajan doprinos bosanskohercegovačkoj pravnoj nauci.

Dr. Štulanović na kraju knjige navodi 256 bibliofilskih jedinica kojima je podupro svoj doktorat i izvukao odatle sukus onoga što je bitno. Ali, posebno je zanimljivo upravo to što je kao argument najviše korištena krajiška epska poezija! Jer, poezija se, bar na prvi pogled, ne uklapa u percepciju shvatanja pravne znanosti. Ali, ova knjiga dokazuje suprotno. Iz mnogobrojnih citata prelijepih krajiških pjesama, uvjeravamo se da je u njima, više nego u pisanim dokumentima, sačuvano svjedočenje o dugoj tradiciji pravnoga poretka na ovim prostorima. Pri tome se profesor Štulanović, saobrazno tezi svoje teme, najviše zadržao na 'urfu, na adetu, na primjerima koji svjedoče o običaju kao pomoćnom izvoru šerijatskoga prava, s posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu i s posebnim iznošenjem dokaza iz krajiške epske narodne poezije.

»Osim toga«, napisao je prof. dr. Karčić, «ovaj rad predstavlja i doprinos bosanskohercegovačkog autora općoj historiji šerijatskoga prava koja je često imala tendenciju zanemarivanja razvojnih procesa koji su se događali izvan tzv. centralnih muslimanskih zemalja». To su veoma visoke i bitne ocjene. Nesumnjivo, riječ je, u svakom pogledu, o značajnom znanstvenom djelu. Ono je sačinjeno i prema strogim pravilima metodologije, ali to autora nije sunovratilo u drugu krajnost, u koju znanost o metodama pisanja znanstvenoga rada počesto gurne učenjake, pa im oni gotovo robuju formi, pridajući tome preveliki značaj i počesto ne uspijevajući naučiti distancu između onoga što znanstveni rad odista treba biti, tako da ima veoma mnogo takvih radova u kojima je formalizam nadržao sadržaj i forma se isturila iznad suštine. Umnogome kao posljedica toga, autori se izgube u prezentiranju teme, pa se njihov izričaj, njihov jezički izraz, kao prvi i krajnji metod prezentacije, izgubi u suhoparnosti, u tzv. visokoumnosti, a zapravo konfuziji i, moram reći, u ispraznosti. Čak kod nas postoji etablirana praksa da znanstveno djelo pripada znanosti tek ako je takvo da je nerazumljivo širem krugu čitalaca, a to je gruba

zabluda i posljedica neovladavanja temom. Nije li realna pozicija savremene znanstvene misli u Bosni i Hercegovini umnogome i posljedica konfuznog samjeravanja znanosti, a što se ogleda i u takvoj prezentaciji znanstvenih radova? Ne želim reći da svi mogu uporedo biti ilumli i kalemlji, ali... Da može i drukčije, uvjerljivo svjedoči ova knjiga. Doktoru Štulanoviću je uspjelo da pronađe tu neophodnu mjeru između onoga što isiskuje znanstveno-istraživački čin i njegovoga krajnjeg iskaza prezentiranoga samim pisanjem.

Ovo je knjiga koju će sa zanimanjem moći čitati i vrhunski eksperti u toj oblasti, ali i obični čitaoci.

Isnam TALJIĆ

KNJIGA ZBOG KOJE JE NASER OBJESIO KUTBA

Sejjid Kutb: *Znakovi na putu*, u izdanju prevodilaca, Sarajevo, 2004.

Muhamed Mrahorović i Mustafa Prljača preveli su i, u vlastitom izdanju, objavili knjigu Sejjida Kutba *Znakovi na putu*, koja ne bi trebala izazvati samo trenutno zanimanje čitalaca, nego bi – sada dostupna i na bosanskom jeziku – trebala ostati jedan od onih znakova koji opstaju u vremenu.

«Čovječanstvu je neophodno novo vođstvo!», kliče Kutb u uvodnim napomenama i nastavlja podjednako revolucionarno: «Vođstvo zapadnog čovjeka se primiće kraju. To nije stoga što je zapadna civilizacija materijalno zakazala, što je oslabio njen vojni i ekonomski potencijal, već zato što se završava uloga zapadnoga sustava budući da više ne posjeduje potrebnu količinu vrijednosti – u odnosu na one koje je upoznalo – s originalnim, pozitivnim i istovremeno realnim programom.» Ali, iako je vizionarski zaista nagovijestio raspad Istočnoga bloka, što se ne može reći i za najavljavani krah Zapada,

Kutbu se ne može poreći precizno seciranje toga sistema i eksplicitno nuđenje rješenja: «Islam je jedini koji posjeduje te vrijednosti i taj program».

«Danas čitav svijet živi u džahilijetu u pogledu načela iz kojega proističu pustulati i sistemi i taj džahilijet nimalo ne ublažava ovaj zapanjujući materijalni napredak i izvanredno materijalno stvaralaštvo», piše Kutb i nastavlja: «Ovaj džahilijet je baziran na agresiji protiv Božije vladavine na Zemlji i protiv najuže karakteristike božanstvenosti – protiv Božije suverenosti. Džahilijet suverenost prenosi na ljude i tako ih jedne drugima čini gospodarima – ne u primitivnom, prostom obliku, kakav je poznao prvobitni džahilijet, već u formi navodnoga prava na usvajanje različitih vizija i vrijednosti, pravnih propisa i zakonodavnih regulativa, sistema i shema izvan Božijega programa života, mimo forme koju je Bog legitimirao. Iz ove agresije na Božiju vlast, proizišla je agresija na ljude. Čovjekova poniženost, općeprisutna u svim društvenim sistemima, kao i nasilje pojedinaca i čitavih naroda koje se provodi kontroliranjem kapitala i kolonijalizmom u kapitalističkim sistemima, nije ništa drugo do posljedica nasrtaja na Božiju vlast i nepriznavanja dostojanstva čovjeka, dostojanstva koje mu je Bog ustanovio. U tome je jedinstven islamski put. U svakome drugom sistemu osim islamskog, ljudi su na ovaj ili onaj način potčinjeni jedni drugima. Te potčinjenosti su oslobođeni jedino u islamu. Tu se oni potčinjavaju jedino Bogu, jedino od Boga primaju uputstva i samo se njemu pokoravaju».

Knjiga se sastoji iz 12 poglavlja, a njihovi naslovi dovoljno govore: *Jedinstvena kur'anska generacija, Formiranje muslimanskoga društva i njegove karakteristike, La ilahe illallah program života, Islam to je civilizacija, Džihad – svekolika angažiranost na Allahovome putu, Dominacija vjerovanja, To je Pravi put...*

Knjiga je zasmetala tadašnjem lideru Egipta Naseru. On se, ubrzo nakon dolaska na vlast vojnim pučem *Slobodnih oficira*, 1952. godine, rješavao konkurencije. Prvo su na udaru bili manje opasni (komunisti i slične grupe), a stvarni cilj je bio najbrojnija opoziciona

organizacija *Mladi muslimani*. Njihovi članovi su činili u najužem rukovodstvo puča, a njihov vrhovni vođa Sejjid Kutb je odbio ponudu da postane ministar obrazovanja. Zatim je isprovociran spor u vezi s uvođenjem šerijata i suspenzijom sekularnih zakona i *Muslimanska braća* su zabranjeni 1954. godine. Nastavljena su duga međusobna trvenja, a *Muslimanska braća* su gotovo destabilizirala Vladu. Nakon navodnoga pokušaja atentata, 1964. godine, režim je surovo odgovorio. Uslijedila su masovna hapšenja, potom pogubljenje Sejjida Kutba i drugih lidera, 1965. godine. Tvrdi se da je Kutba baš ova knjiga odvela na Naserova vješala. Kutb je bio uključen u političku borbu na život i smrt, a ova njegova knjiga je shvaćena kao neskrivena polemika uperena protiv Naserove vizije panarapskog univerzuma.

Hroničari navode da je Kutb bio veoma poštovan, i izvan vjerskih krugova, posebno zato što nikad nije bio sklon kompromisu, ali i zato što je živio pošteno i skromnim načinom života. Pogubljenje je uskratilo njegove namjere da objavi bar još jednu ili više knjiga, ali je ova, njegova posljednja knjiga, u kojoj je sazeo svoje ideje, i dalje veoma omiljena i koristi se kao priručnik.

Isnam TALJIĆ

KNJIGA PROTIV OBNAŽENOSTI I DEGRADACIJE ŽENE

Muhammed. M. Ša'ravi: *Žena u Kur'anu, Karađoz-begova medresa, Mostar, 2004.; sa arapskog preveli; Adisa Softić i Salem Dedović, 88 str.*

Od aprila ove godine bh. čitalačka javnost konačno ima pred sobom prvi prijevod na bosanski jezik jednog od brojnih radova glasovitog islamskog učenjaka čiji su rad i misao na planu tefsira u posljednjim decenijama dvadesetog stoljeća ostavili dubok trag na islamsku misao i razumijevanje kur'anske poruke. Riječ je o rahmetli šejhu